

vami toliko nenavadnih stroškov imeti, katerih se ne more ubraniti.

Kakor se mora človek za ohranjenje življenja, samostojnosti na vsako vižo z močjo in premoženjem prizadevati, tako se mora tudi država.

Nenavadne stroške, ktere ima država za take namene, morajo obdačeni državljani po nenavadni poti zravovati, in če bi vsi državljani si prostovoljno ne prizadajali, potrebnih pomočkov preskerbeti, bi nič drugega ne ostalo, kakor nenavadne davke naložiti ali pa posilno sposojilo razpisati.

Če bi država eno ali drugo storila, bi jo stan njenega dnarstva opravičil. Njegovo veličanstvo pa v svoji očetovski skerbnosti za blagor svojih državljanov niso nič tacega zaukazali, temuč obernili so se z zaupanjem na mnogokrat skušeno zvestost in radodarnost svojih podložnih, na domoljubnost svojih narodov in so jim na voljo dali, se na s prav hasnovitimi pogoji razpisani zajem podpisati in tako državi v imenovanih namenih pomagati.

Podpis na posojilo je tedaj tudi z ozerom na ta drugi namen, ki se ima doseči, državljanska dolžnost, ki leži v lastnem neposrednem dobičku podpisavca in s katero spolnjenjem se potrebnost, nenavadne davke ali posilni zajem naložiti, odverne in ob enem vsakemu Avstrijanu priložnost dá, svojo djavno nadušenost za popolno uravnanje državnega gospodarstva in s tim pogojem učverstenje države na vse strani pred celo Evropo tako pokazati, kakor zaupanje njegovega cesarskega gospoda zasluži.

Imenovani imenitni naméni in veliki dobički se dajo pa samo po tem doseči, če se, kakor poziv Njegovega veličanstva našega premilostivega cesarja in gospoda pričakuje, vsi, kateri v varstvu države kakoršne koli dohodke uživajo, po mogočnosti obširno te naprave vdeležijo.

Del zajéma, kateri po skerbnem prevdarjenju velikosti mnogoterega posestva, ki se razvidi iz naravnih davkov in družih razmér, ktere vdeleženje posestnikov v vsaki kronovini olajšujejo ali otežujejo, na krajnsko deželo pride, znese štiri milione in se ima po podpisu ugotoviti.

Ta znesek je blizo $4\frac{1}{4}$ terni vesoljne šume vsih naravnih davkov dežele. Po tej razmeri prevdari lahko slednji, kako mu je z ozerom na svoje posestvo, na svoje dohodke in na svoje okoljnosti sploh mogoče, se vdeležiti, in ob enem se lahko prepriča, da znese to, kar ima država po tej razmeri od njega tirjati pravico, toliko, da mu je pri tri- do petletnih obrokih za plačevanje storiti lahko mogoče.

Ker naj zaupanje, ktero Nj. c. k. apost. veličanstvo v svoje podložne stavi, vsacega močno spadbada, in ker se bo po tem, za kar se bo podpisal, njegova djavna domoljubnost merila, je častna reč za prebivavce krajnske dežele, v djanju pokazati priča cele Europe, da so vredni zauoanja svojega cesarja, in da so vsaki čas pripravljeni, življenje in blago za domovino darovati, kadar njih gospod in cesar to terja, in tako svoje staro znano ime, da so zvesti podložni in najvišji cesarski rodovini vdani, znovega poterditi.

Zedinjenje cesarstva in enakost zadév, ki imajo v tej veliki napravi svoje varstvo, naloži vsim deželam cesarstva edino dolžnost se z vso močjo prizadajati, da bo dél narodnega zajéma, ki na vsako deželo pride, po podpisu ugotovljen.

Za to je pa treba, da se, ako ravno je posojilo prostovoljno, slednji svoje državljanske dolžnosti zavé, se tistega vdeleži in vestno po moči k njemu pripomore, in da zlasti umni, premožni in omikani ljudje z lastnim spodbadajočim izgledom ter s podukom in razjasnovanjem

tudi svoje bližnje unemajo in tako javne organe v njih prizadevanju podperajo.

Svesto sem prepričan, da bodo to napravo tudi vsi prebivavci krajnske dežele prav umeli in da bo ta dežela s svojimi prebivavci se z vsemi drugimi deželami velicega cesarstva skušala, se tega narodnega sposojila v svoj blagor in v blagor celega cesarstva po vsi mogočnosti vdeležiti, in da se ne bo v svoji prirojeni in s tim v novič v djanju pokazani domoljubnosti od nobene druge dežele prekositi dala.

Od 20. julija t. l. notri do vštevno 19. augusta t. l. bodo c. k. deželna glavna dnarnica v Ljubljani kakor tudi naberavne dnarnici v Novem mestu in Postojni in vse c. k. davkni uredi izreke za vdeleženje tega sposojila jemale in verh tega se bode v olajšanje prebivavcov na deželi skerbelo, da bodo svoje izrečenja urednikom oddajali, ki se bodo tje razposlali.

V Ljubljani 11. julija 1854.

Gustav grof Chorinsky s. r.,
c. k. poglavar.

Kratkočasnice.

Dobri stari časi.

Sin: Kaj ne, oče, ko ste vi še majhni bili, so bili dobri stari časi, od katerih nam večkrat pripovedujete?

Oče: Ne, Matiček, ne; moj oče so imeli dobre čase, pa ne jez.

Ded: Nikar ne verjemi tega: Jez sem se mogel vse svoje dni dostojno truditi. Al mojega očeta časi: to so bili dobri časi.

Preded (za pečjó): Kaj le kvantate! Jez sem terpel kot živina, da sem si krajcar zaslužil.

Sin: Kdaj tedaj so bili tisti dobri časi? Po tem takem takrat, kadar še nič ljudi ni bilo na svetu!

Zakaj terpi turško-rusovska vojska tako dolgo?

Marka: To je vendar čudno, da turško-rusovske vojske še ni konec? In Turkom pomagajo še Francozi in Englendarji, pa vendar ne gré ta reč nič naprej.

Boštè: Da se pač čudiš o tem, kar je jasno kot beli dan! Glej! ta reč je takole: Rusi si ne upajo vùn, — Turki s Francozi in Englendarji pa si ne upajo noter. Toliko politike bi se bil že lahko naučil: saj pridno „novičarja“ bereš.

Novičar iz austrijskih krajev.

Iz Maribora 13. julia. Š. Danes so se na tukajšni gimnazii dokončale skušnje zrelosti. Dijakov, kateri so te skušnje delali, je bilo 18. Nobeden ni padel, temoč vsi so se dobro držali. Vsih skup je letos bilo v osmi soli 26; iz tega je viditi, da le malo število se je te preskušnje ognilo. Tudi iz slovenskega jezika so jo vsi dobro rezali, posebno pa je bilo veselo poslušati, kako urno jim je staroslovenščina od ust šla. Gosp. profesor slovenskega jezika so jim dali v roke staroslovenski „Codex Supraliensis“ in dijaki so točno in lepo brez vsake pomote predstavljali v novoslovenski jezik in vse slovniške oblike lepo razlagati. Slava jim in pridnemu učitelju slovenskega jezika!

Iz Bleda 15. julia. J. P. Znamenita prikazen je bila pri nas 10. dan t. m. O pol desetih zvečer zatemnijo črni oblaki celo našo okolico, samo silna skala z veličanskim našim gradom, farna cerkev in pa nova hiša gosp. Prešerna je bila od lune lepo razsvitljena. V tem se pokaže lepo bela mavrica lune, ktera s svojim kolobarjem imenovane dele oklene. Enoglasno so tukaj bivajoči ptuji gospodje to prikazen občudevali, ker nobeden popred lunine mavrice ni vidil, kakor ta ve-

čer *). — V 54. listu „Novic“ je bilo resnično omenjeno, da je naše jezero letos že polno ptujih gostov. Hudo je bilo poprejšnje leta ptuje dobro pospraviti, ker je manjkalo stanovališ, pa zdaj bo zmiraj boljši. Veliko se jih pospravi v toplice, katerih popred ni bilo, po tem so še v gostivnice pri Malnarju in Petranu. Pa s časom bo še vedno bolji, zato ker se še zmiraj več zida. Gospod Malnar, kateri je tako rekoč začetnik lepših poslopij okoli jezera, bo sozidal še eno hišo, ktera bo blizo toplíc. Tako se pohištvo za pohištvo množi, in prav je, da se zmiraj več penězov privabi v naš kraj. Tudi cesta je zdaj v dobrem stanu, posebno ta v Bohinj, kamor ptuja gospôda rada zahaja imenitno Savico gledat.

Iz Ljubljane. Čeravno počasi, ker hitro nemore, se vendar od leta do leta bolj pomikuje Ljubljana v versto večjih mest. Omeniti imamo o tem obziru tiste potrebne nove naprave, ktera se ne pogrešuje v nobenem večjem mestu, in ktero tudi je v Ljubljani gosp. Zalar, posestnik gostivnice pri „slonu“ ali po domače pri „Mokarju“ lani osnoval, letos pa, ker je zdaj hiša njegova, popolnoma ustanovil, iznova popravil in olepšal, — menimo namreč kopve, ki so v Zalarjevi hiši. So pa te kopve trojne sorte, kakor jih zdrav ali bolán človek potrebuje; ene so toplíce (gorke kopve v kadéh), druge so merzlice (kalte Tuschbäder), tretje sopárnice ali rusovske kopve (Dampf- oder russische Bäder). Če tedaj zdrav človek želi na eno ali drugo vižo se oprati, ali bolán se po nasvetu zdravnikovem ozdravljati v terdovratnih boleznih, kakor so mnogotere kostolomne bolezni, slabosti in mertudnice posamnih udov itd., najde vse tukaj pripravno, čedne in ne drago. Voda, ki priteka v te kopve, je bistra studenčnica izpod Turna, in je ravno tista, ki teče v vojaško pekarnico in pa v mesto v štirno na placu, ni tedaj mastna in nesnažna Ljubljanica. Sôbe so prostorne, čedne, in (kar je posebno zdravo in dobro) visoke so, da človeka ne duši soparica in ga glava ne boli, če pol ure sedi v topli kopvi; sôbe s kamnitnimi kadmí so posebno lepo napravljene; te kadi, katerih bo 5, je kamnar Levec v Mengšu lično izdelal, kamen (neki marmelj) je iz Juhana. Razun merzlic in sopárnic je 10 sôb s 15 kadmí, ker v nekterih jih je po dvoje. Cena v vsih kopvah je, kar je moč, nizka; v merzlicah po 12 kr., v lesenih kadéh po 20 kr., v kamnitih po 30 kr., v soparnicah po 40 krajc.; kdor se v soparnicah naroči na več kopev, plača nekoliko manj. — Ker vsako domačo reč radi očitno pohvalimo, če je zares hvale vredna, smo toliko bolj za dolžnost spoznali priporočiti Zalarjeve kopve, ker je ž njimi vstreženo tudi zdravnikom, da zamorejo svoje bolnike poslati v to ali uno kopvo, če je bolezen taka, da se z dobrim vspehom dá ozdravljati z gorko ali merzlo vodo ali z vodenim soparom. Kadar bo gosp. Zalar sozidal celo poslopje, ktero je že davnej sedanjim časom primerne poprave potrebovalo; zamore res reči, da je ozaljšal dunajske ulice in po napravljenih kopvah naklonil mestu veliko dobroto. Poprej so belniki, ki so potrebovali rusovskih kopev, mogli potovati v Gradec ali celó na Dunaj; zdaj imamo vse to doma. Hvala tedaj, komur hvala gré, posebno takim, ki kakošno novo dobro reč vpeljejo!

Novičar iz mnogih krajev.

Vladni časnik „Oest. Corr.“ naznanja osnovo nove postave, po kateri se bojo kmalo v vsih deželah na-

*) Lunina mavrica je res redka prikazen, ktera se primeri, ako se pisani žarki lunine svitlobe v kapljah deževnih oblakov lomijo in razstavijo; večidel pa so te mavrice zlo blede in očitujejo bel ali rumen kolobár. Vred.

šega cesarstva deželne namestovavstva (Landesvertretungen) vpeljale, v katerih se bojo za namestovavce izvoljeni možje v deželnih zborih posvetovali o potrebnih občokoristnih deželnih rečéh. — Dunajski vradni časnik je 14. dan t. m. razglasil zvezo za obrambo in upór, ki jo je, gledé na rusovsko-turško vojsko, austrijska vlada s prusko sklenila 20. aprila t. l., in pa pogodbo, ki jo je austrijska vlada sklenila s turško 14. junia t. l. zavolj izpraznjenja Moldave in Vlahije od rusovske armade. Politikarji sodijo iz tega, ker je zdaj austrijska vlada te pismi očitno razglasila, da odgovor rusovskega cara ni po volji austrijske vlade, vendar pa mislijo, da se Austria ne bo poprej v vojsko zoper Rusijo spustila, dokler se ne bo s prusko vlado, ktera je še zmiraj za mirno spravo s carom, popolnoma zedinila: kako se ima odgovor čara Nikolaja zastopiti. 14. dan t. m. ste nek iz Dunaja od angleškega in francoskega poslanca šle pismi v London in Pariz, v katerih je odgovor rusovske vlade na terjatve austrijske vlade na drobno razložen; k večjem v 10 dneh se pričakuje odgovor angleške in francoske vlade na te pismi poslancov; o dobrih 14 dnevih bo tedaj vse znano, kaj bo; popred menda tudi austrijska armada ne bo posedla Vlahije. — V pondeljek se je voznja po Semerinski železnici začela; zavolj te voznje je zdaj pe vsih postajah od Dunaja noter do Ljubljane čas prihoda in odhoda drugač; iz Dunaja grejo zdaj vozovi z ljudmi zjutraj 40 minut po 7. uri, zvečer pa ob 9. — Dalje od deržavnega zajema zveemo, da se od Dunaja pričakuje 100 milionov, od doljne Austrije 15, iz Tersta in Primorskega 15, iz Ogerskega 70 milionov; gotovo pa nek je, da predvčerajnem je bilo na Dunaji že 150 milionov podpisanih. — 15. dan t. m. se je velika obertnijska razstava v Munakovem slovesno odperla. — Iz Turškega imamo sledeče novice: Turki so obsedli Gjurgjevo z veliko armado in kažejo, da bi se radi z Rusi pri Fratešti (eno pešto od Gjurgjeva) sprijeli. „Fremdenblatt“ pa piše, „da so Turki rusovsko zadno stražo med Gjurgjevim in Tratešto že prijeli in zmagali; večina turške armade je bila že 11. dan t. m. na vlaški zemlji in se pomikovala proti Bukureštu, kjer je vse straha trepetalo.“ Ker pa druge novice še nič od tega ne vejo, še ni popolnoma verjetno. Gotovo pa je, da so tudi Rusi na tem mestu vojske pričakovali, ker je Goršakov 8. dan t. m. nanagloma Bukurešt zapustil in se v južni del Valahije podal. General Osten-Saken, od cara iz Odese za poveljnika 3. vojnega kardela poklican, je 11. dan t. m. došel v Bukurešt. — Maršal Paskievic, ki se ne bo več vdeleževal poveljništva, se ni podal v Podolijo, ampak na svojo grajšino Homel na Litvanskem. — Da je car Nikolaj resne volje do zadnega moža se vojskovati, se vidi iz vsega. Pravijo, da nedavnej je njegov stareji sin in naslednik cesarstva na kolena pred cesarja padel in ga prosil: „naj ustavi silo vojske“, ali oče ga je milovaje vzdignil rekoč: ti si še premlad, da bi to zapopadel.“ — V Varni je skor vsa armada Francozov in Angležov skupej, in se pripravlja Sebastopol od morja in suhega napasti. — 9. dan t. m. je prišla iz Londona vojna barka, ki je nek prinesla admiralu Napieru dovoljenje napasti Kronstadt. — Cesar Napoleon je 12. t. m. ogledoval v Boulogni nov oddelk armade, ki je šla na vojsko, v Kalais-u pa je obiskal angleške barke, ki se imajo 20. t. m. podati na izhodnje morje. — V Azii pri Uzurgheti so bili Turki 16. junia zlo tepeni; 2000 je nek mertvih, 1000 pa ranjenih obležalo. — Sliši se, da je sultan pri volji Jeruzalem za svobodno mesto spoznati in ga postaviti pod varstvo velikih vlad.